

ē. 2/47

Episoda ze španělské války

por. M.

Na jaře 1938 povolila levantská fronta pod velkým tlakem nepřítele. Je to údobí španělské války známé pod jménem aragonská bitva. Nacionalistický útočník soustředil v této operaci nepoměrně velký počet letectva, útočné vozby a dělostřelectva. Zasadil svoji nejlepší útočnou armádu, intervenční jednotky italsko — německé a marokánské sbory. Republikánská armáda byla od 5. března na ústupu.

Dne 26. března 1938 vedl nepřítel hlavní úsilí podél silnice *Agua Viva — Zorita — Morella* od severu k jihu. Úkolem XXII. armádního sboru bylo brániti tento důležitý ústupový směr. V této operaci měl XXII. sbor jen dvě divise, z nichž 15-á, byla zasazena záp., 11-á vých. silnice.

Tri prapory 129. brigády (viz poznámku) s jedním děl.

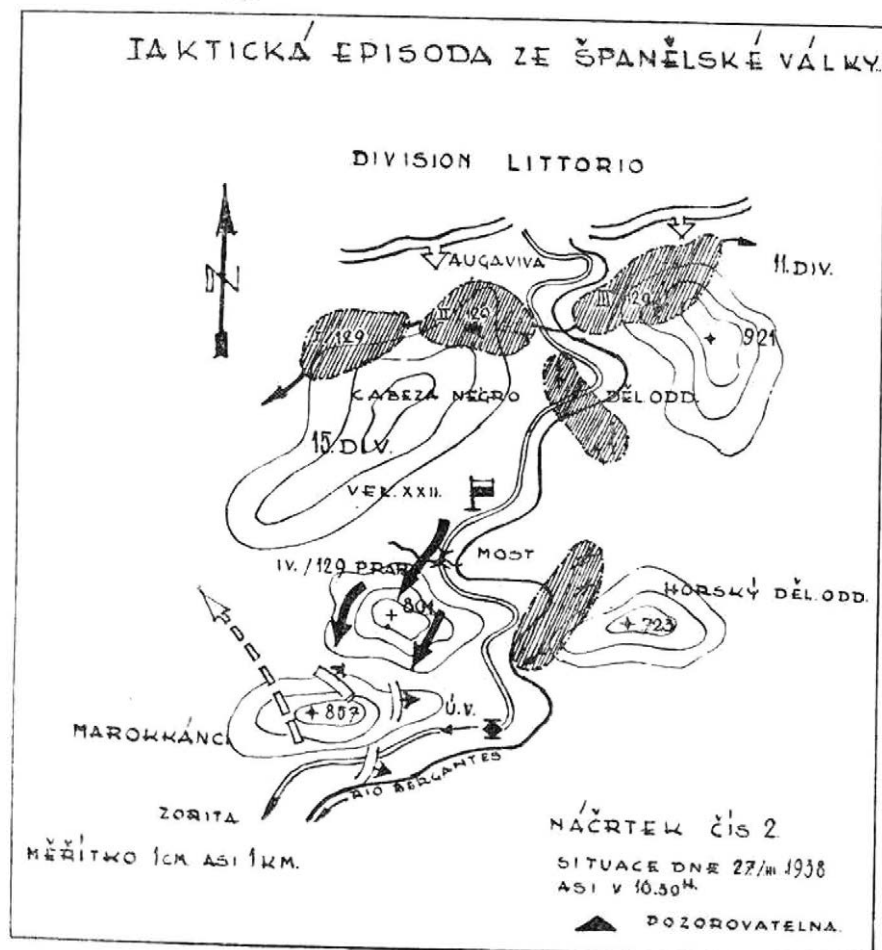

oddílem byly v dotyku s nepřítelem a bránily střední úsek ústupového směru sboru v prostoru Cabeza — Negro — kóta 921 — průsmyk řeky Bergantes. Bylo to první ústupové postavení. Na obranu druhého ústupového postavení zůstal IV./129. prap. v záloze. Horský oddíl, jsoucí v postavení u kóty 723, měl za předvídaný úkol spolu s rotou Ú.V. (12 ruských tanků, mod. Vickers Armstrong T.26-8 tun) podporovat první sled při odpoutání se od nepřítele.

Vých. od 129. brigády byla jednotka patřící k 11. divisi, záp. byla 113. brigáda. Dne 26. března v odpoledních hodinách pronikla nepřátelská Ú.V. obrannou sestavou 113. brigády a pronásledovala ustupující jednotky této brigády k vesnici Las Planas, pokud to horský terén dovoloval.

S útočnou vzbou spolupracovalo i letectvo.

Za ústupu ztratila brigáda styk se 129. brigádou na východě a ohrozila tak její levé křídlo.

0.2/41
V noci na 27. března byly zasazeny další posily republikánské armády. Byla to 125. brigáda, která dostala za úkol obnoviti přes kotu 854 styk se 113. brigádou, jejíž osud silně zneklidňoval velitele XXII. sboru.

Druhého dne — 27. března — se odehrály prudké boje v úseku 129. brigády. Útočník bombardoval v nízkých náletech, stále novými vlnami letectva tuto obrannou sestavu a hlavní komunikaci vedoucí na Zoritu. Pozemní útoky nepřítel však byly zde vesměs odraženy. Kolem 13.00 hod. dosáhly tyto boje vrcholu. Situace na západě v úseku 113. brigády byla přes opakované pokusy o získání zpráv stále ještě nevyjasněna. Ve 13.00 hod. se vrátila motocyklistická spojka na S.V. XXII. sboru a hlásila, že bylo na ní střeleno z koty 857. (Viz náčrtek 2.)

Velitel XXII. sboru chtěje se přesvědčiti o pravdivosti této důležité zprávy, vyslal krátce po 13.00 hod. na průzkum svého operačního důstojníka se dvěma spojkami na motocyklech. Vůz pronikal však na ucpané silnici jen pomalu kupředu. Všude smutný obraz ustupující armády: převrácená vozidla a pohozené zbraně všeho druhu. Po krátké jízdě byl vůz v jedné zatáčce zastaven jezdeckou hlídkou silniční kontroly. Hlídka hlásila, že se dále nemůže jeti, poněvadž kóta 857 je v rukou nepřítel. Kulky hvízdající přes silnici přesvědčily operačního důstojníka o tom, že hlášení je pravdivé.

Situace byla vážná. Z hlubokého údolí Rio Bergantes byla jediná ústupová cesta odříznuta. Operační důstojník se rozhodl jednati rychle a na vlastní odpovědnost. Otočil vůz a jel až do prostoru koty 723, odkud byl dobrý výhled. Zde byla i telefonní ústředna děl. oddílu, u které vydal kolem 14.00 hod. tyto rozkazy:

- 1.) **Veliteli IV./129. prap.** Nepřítel na kotě 857. Zál. prap. 129. brig. se přesune ihned do prostoru sev. koty 801, k pravděpodobnému útoku na kotu 857. Velitel praporu čeká na rozkazy u mostu . . . (odesláno první spojkou na motocyklu).
- 2.) **Veliteli roty U.V.** Rota útočné vozby provede průzkum silnice směrem na Zoritu. Velitel hlásí osobně výsledek průzkumu u mostu . . . (Odesláno druhou spojkou na motocyklu.)
- 3.) **Veliteli horského děl. oddílu.** 1. baterie přímá střelba na silnici proti Ú.V. Ostatní baterie, směr palby kóta 857. Úkol: Podpora útoku IV./129. prap. z prostoru koty 801 na kotu 857. Styčný důstojník u mostu . . . (Z ústředny oddílu telefonicky.)

Pak se spojil operační důstojník s velitelem XXII. armádního sboru, jemuž podal situační hlášení jakož i své rozhodnutí. Požádal ho o vyslání posilových jednotek k vyklizení silnice.

Krátce před 16.00 hod. se vrátily tanky z průzkumu. Jejich velitel se dostavil k mostu a hlásil, že nepřítel obsadil pouze kotu 857 a že pravděpodobně nedisponuje těžkými zbraněmi. V téže době se seřadil za kotou 801. IV./129. prap. k útoku. Operační důstojník vydal u mostu jak veliteli praporu, tak i veliteli roty Ú.V. poslední pokyny.

Útok byl proveden za podpory Ú.V. podél silnice, za podpory dělostřelectva z prostoru koty 723 a za podpory vlastní palebné základny z prostoru koty 801. Prapor IV./129. zasadil dvě rotu v prvním, třetí rotu v druhém sledu za pravým křídlem, s úmyslem odrážet ústup nepřítele. Po krátké dělostřelecké přípravě vyrazil prapor k útoku. Z počátku se držela marokánská pěchota dobře. Později však nedovedla již odolat útoku a ustoupila po dvouhodinovém tvrdém boji v sev. záp. směru. Tím byla silnice na M o r e l l u asi ve 20.00 hod. opět uvolněna. Po zdařeném útoku zajistil IV./129. prap. koty 801, 857 a 854. V noci na 28. března vyklidili Republikánci průsmyk řeky B e r g a n t e s a organisovali nové ústupové postavení.

Druhého dne — 28. března 1938 — došlo k zatčení velitelů 113. a 125. brigády. Veliteli 113. brig. se kladlo za vinu, že ustoupil aniž by ústup hlásil nadřízenému veliteli a oznámil sousedům. Velitel 125. brig. se musil zodpovídati za to, že v noci na 27. března nevyplnil mezeru mezi 129. a 113. brigádou. Při dodatečném vyšetřování se zjistilo, že velitel 125. brigády ztratil v noci směr a postupoval se svoji brigádou západním směrem místo severozápadním. Tuto závadu však nezavinil jenom velitel 125. brig. sám, nýbrž i velitel 15. divise, který vydal rozkaz nejasnou formou.

Z této malé epizody vidíme, jak může útočník pomocí Ú.V. rozvrátit obrannou sestavu. Takové trhliny pak využívá obratný nepřítel k tomu, aby prosakoval s menšími jednotkami i do týlu sousedních jednotek k rozvrácení celé obrany. Proto má být obrana týlu proti Ú.V. vždy náležitě zajištěna.

A na konec několik slov o činnosti nepřítele. Jeho manévry pronikáním byl málo účinný, protože nevyužil svého úspěchu a spokojil se jen s obsazením koty 857. Jeho útočná skupina nebyla dostatečně dotována doprovodnými prostředky, bez nichž nebyla schopna udržeti se na kotě 857 po delší dobu. A konečně neukázal dostatek rozhodnosti a iniciativy při rozvrácení našeho týlu, neboť spokojil se pouze ostřelováním silnice.